

PSİKOSOSYAL ÖNLEYİCİ DESTEK PROGRAMI ÖĞRETMEN OTURUMLARI

ŞUHUT ŞEHİT İBRAHİM İMİŞ MESLEKİ
VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

REHBERLİK SERVİSİ

1.BÖLÜM

1

PSİKOSOSYAL
DESTEK PROGRAMI
ÖĞRETMEN
ETKİNLİKLERİ

2

TRAVMA VE
TRAVMA TÜRLERİ

3

TRAVMA SONRASI
BAŞ EDEBİLME
BECERİLERİ

- Günlük hayatımızda zaman zaman duygusal olarak ciddi biçimde zorlandığımız dönemler olur. Bizi zorlayan bu yaşantılar değişik biçimlerde ortaya çıkabilir. **Olumsuz yaşantılar bazen deprem, sel gibi doğal afetler sonucu oluşmakta bazen de savaş, gç, terör, cinsel istismar, trafik kazası, rehin alınma gibi insan eliyle ortaya çıkmaktadır.** Bu tür yaşantılara bazen doğrudan maruz kalıyor bazen de tanıklık ederek dolaylı olarak etkilenebiliyoruz. Günümüzde kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile bu tür olaylardan her zamankinden daha fazla haberdar oluyoruz. Dolayısıyla, sadece kendi yaşam alanımızdaki yaşanan travmatik olaylara doğrudan maruz kalmıyor aynı zamanda dünyanın dört bir yanında yaşanan olaylardan da anında haberdar olabiliyoruz.

Hepimiz bizi zorlayan, örseleyen, yıkıcı olaylardan farklı etkilenebilir, bu olaylara farklı düzeylerde tepkiler de verebiliriz. Üzülebilir, kendimizi mutsuz, güçsüz, yalnız, çaresiz hissedebiliriz. İster çocuk olsun, ister yetişkin; hepimiz böyle olaylara bu tip tepkiler verebiliriz. **Bu söylediğimiz tepkilerin hepsi normal tepkilerdir.** Bugün hem kendinize hem öğrencilerinize faydalı olabileceğini düşündüğümüz paylaşımlarımız olacak.

Burada amacımız, okul ya da yakın çevrenizde bu tür bir olay yaşanırsa hissettiklerinize ve davranışlarınıza dair farkındalığınızı arttırmak, baş etme becerilerinizi güçlendirmek ve öğrencilerinize bu süreçte en iyi biçimde nasıl destek olabileceğinizi paylaşmak olacaktır.”

ETKİNLİK ADI :YAŞAM BAVULU

Değerli öğretmenler, bugün sizlerle travmatik olayların neler olduğunu, insanlar üzerindeki olası etkilerini ve bu etkilerle başa çıkabilme yolları hakkında konuşacağız.

Travmatik yaşantılar, aniden gelişen, bizleri derinden etkileyen, üzen, günlük yaşam akışımızı bozan ve yaşamımızda izler bırakabilen olaylardır.

Bugün, travmatik yaşantılardan altı tanesiyle ilgili paylaşımda bulunacağız.

TRAVMA NEDİR?

- Kişinin gerçek bir ölüm tehdidi alması, ağır yaralanması, fizik bütünlüğünü tehdit eden bir olay yaşamaması, başka bir kişinin ölümü, ölüm tehdidi altında kalması, yaralanması ya da fizik bütünlüğünü tehdit eden bir olaya tanıklık etmesi, ailesinden birinin ya da başka bir yakınının beklenmedik ölümü, şiddete maruz kalarak öldürülmesi, ağır yaralanması, ölüm ya da yaralanma tehdidi altında kaldığını öğrenmesi gibi kişinin doğrudan yaşadığı ve bu travmatik olay karşısında kişide dehşet, korku ve çaresizlik duygularının ortaya çıkması durumudur” (Kaplan & Sadock, 2016).

Travma Türleri

- Travmatik olaylar, kaynağına göre iki ana grupta sınıflanabilir:

İNSAN ELİYLE OLUŞANLAR

- Savaşlar, terör eylemleri, soykırımlar, işkence, taciz, tecavüz, kötü cezaevi ve gözaltı uygulamaları, iş kazaları, trafik, uçak, gemi kazaları, yangın, tüp patlaması, nükleer kazalar vb.

DOĞAL YOLLARLA OLUŞANLAR

- Deprem, sel, kasırga, yanardağ patlaması, tsunami vb. Olağan dışı ve dehşet verici bu yaşantılar, kişinin biyolojik ve psikolojik savunma mekanizmalarında da yıkıma neden olabilmektedir

PSİKOSOSYAL PROGRAMDA YER ALAN TRAVMA TÜRLERİ

Doğal Afet

Ölüm-yas

İntihar

Cinsel İstismar

Terör

Göç

- Bu altı travmatik olayı,6 bölmeli bir bavula yerleştirelim.Şimdi bu bavulumuzun her bölmesine bir travmatik olayın adını yazalım.
- Şimdi hep birlikte bu bavulun bölmelerine ‘Bu travmatik yaşantılardan nasıl etkileniriz.’ konusundaki paylaşımlarımızı başlıklara göre sırayla yerleştireceğiz.”

DOĞAL AFETLER	TERÖR	GÖÇ	CİNSEL İSTİSMAR	İNTİHAR	ÖLÜM-YAS

DOĞAL AFETLER	TERÖR	GÖÇ	CİNSEL İSTİSMAR	İNTİHAR	ÖLÜM-YAS

- **Şimdi ikinci bavulumuzu yerleştireceğiz.**
- “Bu bavulumuza da ‘travmatik olayların etkileriyle nasıl baş edebileceğimiz’ konusundaki düşüncelerimizi yerleştireceğiz. **Sizce neler yaparsak travmanın etkileriyle en iyi biçimde başa çıkabiliriz ?**”

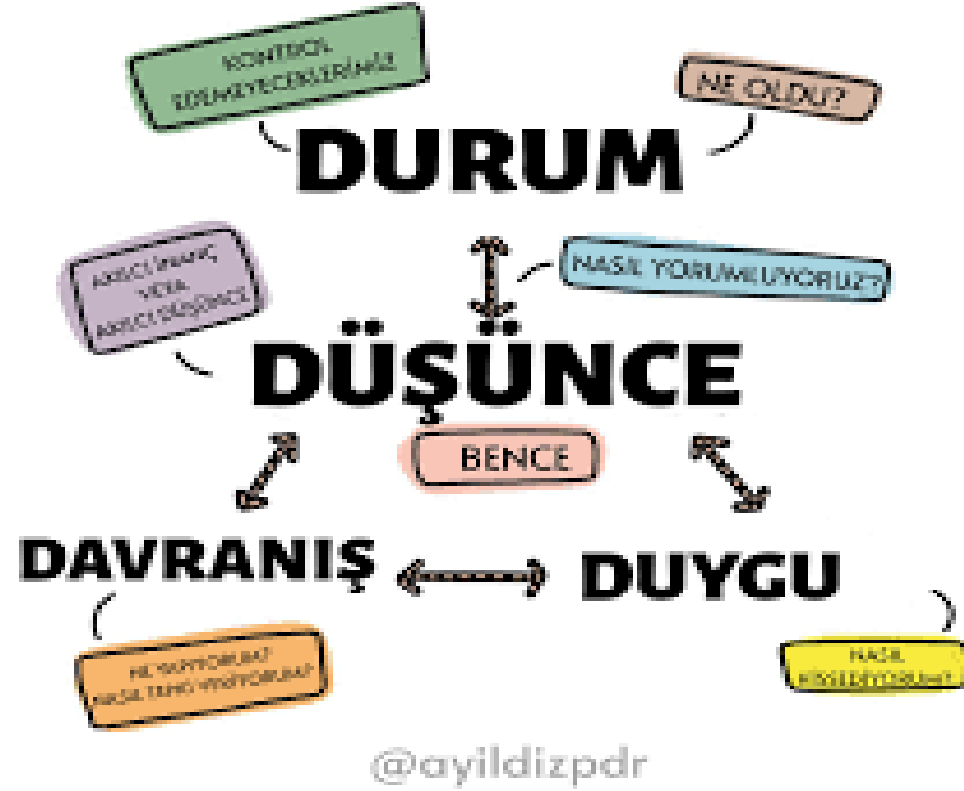
TRAVMA SONRASI BAŞ EDEBİLME BECERİLERİMİZİ GELİŞTİRMEK İÇİN NELER YAPILABİLİRİZ?

- Yaşamımızda kontrol edebildiğimiz durumlar olduğu gibi,bizim dışımızda gerçekleşen olaylar olduğunu da kabul edin.
- Kendinize olumlu telkinlerde bulunun. “Zamanla her şey düzelecek, her şey daha güzel olacak, bununla baş etme gücüne sahibim.” vb.
- Sosyal destek önemlidir, yalnız kalmamaya özen gösterin. Sevdiklerimizle daha çok zaman geçirmeye, duygularımızı onlarla paylaşmaya özen gösterin.
- Kötü senaryolar ya da ihtimaller üzerine düşünmeyin.
- Geleceğe yönelik planlar yapın.
- Travma öncesinde yapmaktan hoşnut olduğu, kendini iyi hissettirecek hobileri, sosyal-kültürel etkinlikleri yeniden yapmaya özen göstermek; İşe, alışverişe gitmek gibi rutin yaşam akışına dönmek
- Bundan sonra yaşanması olası travmatik olaylarla ilgili alınabilecek her türlü önlemi almaya çalışmak -deprem çantası hazırlamak vb..
- Başa çıkma konusunda kendinizi yetersiz hissettiğiniz noktada ilgili kişi ve kurumlardan yardım isteyin.

- Bir bavulumuza travmatik yaşantıların neler olduğu ve insanlar üzerindeki olası etkileri; diğer bavulumuza ise, bu etkilerle nasıl başa ıkabileceğimizle ilgili bilgileri yerleştirdik. Bundan sonra da bizleri zen ve yaşam akışımızı bozan, baş etmekte güçlük yaşadığımız olaylarla karşılaştığımız zaman, öncelikle birinci bavulumuza yerleştirdiğimiz etkileri ve bunları yaşamanın ne kadar normal olduğunu hatırlayalım. Daha sonra da travmatik olayların etkileriyle nasıl baş edebileceğimiz konusundaki bilgileri yerleştirdiğimiz ikinci bavulumuzu açalım ve kullanalım. Travmatik olaylar karşısında, ihtiyaç duymamız durumunda bu iki bavul bizlere her zaman yardımcı olacaktır.

3D (DUYGU, DÜŞÜNCE, DAVRANIŞ)

- “Değerli öğretmenler, şimdi sizlerle travmatik yaşantılar sonrasında ortaya çıkabilecek duygu, düşünce ve davranış tepkileri ile ilgili paylaşımda bulunacağız. Bu amaçla “3D” isimli bir etkinlik yapacağız. Bunun için üç gruba ayrılmamız gerekiyor. *
- “Şimdi her grubun olası travmatik yaşantılar göz önünde bulundurularak ortaya çıkacak duygu, düşünce ve davranış ile ilgili düşünmesini istiyorum. Kendi başlığını grup içerisinde tartışarak bunların neler olduğunu elinizde ki kartonlara yazınız.
-

DUYGU

DÜŞÜNCE

DAVRANIŞ

Travmatik Olay Anında Verilen Tepkiler

- FİZİKSEL
- **Bedenin harekete geçmesi**
- *Adrenalin/noradrenalin salgısında değişim*
- **Fiziksel harekete geçme**
- *Hızlı ve ani tepki verme*
- *Tehlikeyi bertaraf etmeye hazır olma*
- **Ağrı/acıyı engelleme/azaltma**

- ZİHİNSEL
- **Zihnın harekete geçmesi**
- *Faydalı olabilecek önceki tecrübeler ve bilgilerin zihne çağırılması*
- *Duyusal farkındalığın artması*
- *Dikkatin odaklanması*
- *Zihnın ve hafızanın canlanması*
- *Bilgiyi hızlı işlemeye hazır olma*
- **Duyguları bastırma**
- (Dyregrov (2010))

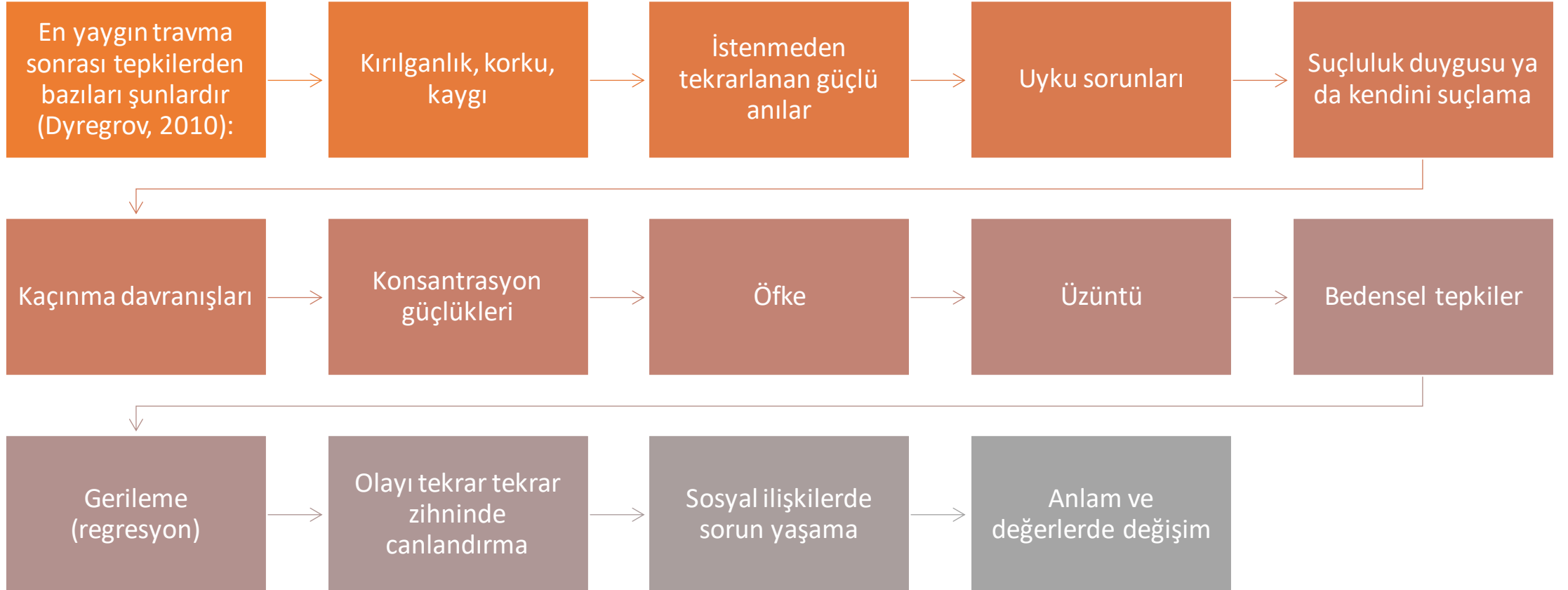

**TRAVMA SONRASINDA
ÇOCUKLAR
DUYGUSAL, DAVRANIŞSAL NE
TÜR TEPKİLER GÖSTEREBİLİR?**

- Travma sonrası tepkiler, duygusal sistemlerimizin olanı işlemek için zamana ihtiyaç duyduğu gerçeğinin bir yansımasıdır.

Travmatik Olay Sonrası Tepkiler

Travmanın Uzun Dönem Etkileri

Başına ilk kez gelen bir travmatik olay veya bir dizi travmatik olay uzun dönemde bireyler de özellikle çocuklarda olumsuzluklara neden olabilir. (Dyregrov (2010))

Kişilik ve karakter gelişimi

- Dünya ve kendisine ilişkin kötümserlik

- Gelecekte benzer olayların tekrar başına gelebileceğine ilişkin karamsarlık

- Diğer insanlarla ilişkilerde sorunlar

- Ahlaki gelişimde sorunlar

- Biyolojik gelişimde sorunlar

Duyguların düzenlenmesinde yaşanan sorunlar

- Olumsuz benlik algısı, özgüven yetersizliği

- Baş etme becerilerinde gerileme

- Öğrenme potansiyelinde düşüş

- Meslek seçimi ve mesleki görevleri yerine getirmede sorunlar

Travmanın Genel Sonuçları

Afetler psikolojik sorunlara ek olarak bedensel, sosyal, maddi vb. çok boyutlu sonuçlar doğururlar. (Schultz ve diğ, 2016).

1. Hastalık ve ölüm (yaralanma, hastalık, ölüm)

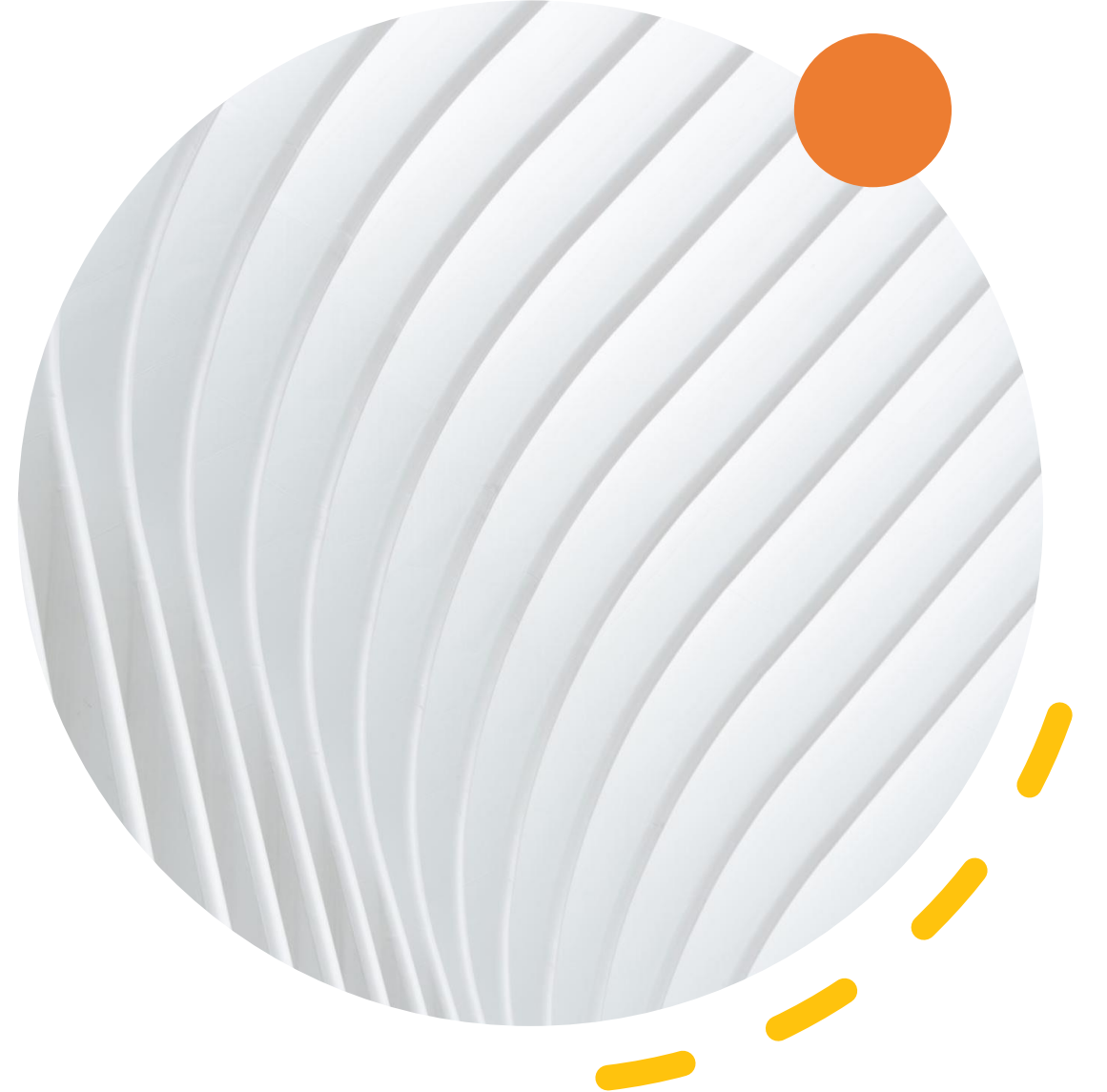
2. Maddi kayıplar (zarar, yıkım, ekonomik kayıplar)

3. Sosyal aksama/karmaşa (altyapı hasarları, hayatta kalmak gerekli olan kaynakların olmaması, nüfusun yer değiştirmesi)

4. Psikososyal etkiler (stres, zarar veren davranış değişikliği, psikopataoloji, kayıp, yas)

5. Sosyoekolojik ve kültürel etkiler

- Bu etkileri en aza indirmek için felaket öncesinde hazırlıklı olmak ve olası bir afetten en fazla etkilenecek nüfusu saptamak önemlidir.

TRAVMA YAŞAMIŞ KİŞİLERE YÖNELİK YARDIM BECERİLERİ Öğretmenlerin Yapması Gerekenler

Öncelikle öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlamalı ve yaşadıkları durumla ilgili kendilerine destek oldukları hissettirilmelidir.

Olay hakkında gerçekçi bilgiler sunun.

Yaşadıkları olaydan etkilenebileceklerinin farkına varmaları sağlanarak birtakım fizyolojik tepkiler, duygu, düşünce ve davranışsal değişimler gösterebilecekleri ve bunları açığa çıkarmalarının normalleşme sürecinde gerekliliği ifade edilmelidir.

Olaydan kendisinin de etkilendiğini veya etkilenebileceğini öğretmen de açıkça dile getirip duygu, düşünce ve davranışlarını paylaşmalıdır.

Öğrencilerin yaşadıklarını paylaşma ihtiyacı olduğunu ve birilerinin kendisini dinlemesi gerektiğini göz önünde bulundurun.

Bulunduğu bölgenin alışkanlıklarına göre onların anlayabileceği şekilde yaşanan olay ve kayıpla ilgili yapılacak olanlar ifade edilmelidir (baş sağlığı gibi).

Olayla ilgili bir durum, yaşantı veya anı şimdiki zaman ekleri ile değil de geçmiş zaman ekleri ile ifade edilmelidir (di/miş'li geçmiş zaman ekleri).

Yaşa uygun açıklamalar yapılmalı, soyut kavramlardan kaçınmalı ve birlikte bu zor durumun üstesinden gelineceği vurgusu yapılmalıdır.

Öğrencilerin olayla ilgili konuşmalarına ve soru sormalarına izin verilerek duygularını açıklamalarına fırsat verilmelidir. Onları iletişim kurma konusunda cesaretlendirin.

Duygularını ifade etmelerine yardım edin, sabırlı, ilgili ve esnek davranın

Olay sonrası kayıplar yaşandıysa yas tepkileri olacaktır. Bu tepkiler esnasında hayatın bir şekilde devam ettiği vurgulanmalıdır. Korku, kaygı, çaresizlik ve okula devamsızlık gibi psikososyal belirtiler olduğunda yaşamın devamlılığı konusunda birliktelik için okulun önemli bir araç olduğu belirtilmelidir.

Oyun oynamalarını teşvik edin, merak ettikleri şeyleri açıklayın

Travmatik yaşantı sonrasında başkalarının da neler yaşadığını duymaya ihtiyaçları olduğunu, benzer tepkiler verdiğini sağlamaya yardımcı olacak büyük grup çalışmaları yapın.

Basit ve yapılandırılmış görevler verin, ufak sorumluluklar almalarına fırsat verin.

Öğrencilere yönelik sosyal ve sportif faaliyetler düzenleyin.

Yaşamın sürekliliğinin bozulmaması için okul devamsızlığına dikkat edin.

İlerde olabilecek başka travmatik olaylardan kendisini nasıl koruyacağını anlatın.

Varsa travma sonrası yeniden yapılandırma çalışmalarına katılmaları ve başkalarına yardım etmeleri için onları teşvik edin.

Çocukların iyileştirme sürecini hızlandırmak için okul ve aile arasındaki iş birliğini güçlendirin.

Öğrencilerde her zamanki tepkilerin dışında farklılık hissediyorsanız uzman kişilerden yardım almaları konusunda yönlendirin.

“Sınıfınızda öğrencilerinizle ilgili gözlem yapmanız son derece önemlidir. Bu tür duygusal-davranışsal tepkiler gözlemediğinizde öğrencileri rehberlik servisine yönlendirmeniz profesyonel yardımın sağlanmasını mümkün kılar. *

ETKİNLİK ADI	TRAVMA TÜRÜ	UYGULAYICI
İşin Aslı	Terör, Göç	Öğretmen
Duygu-Düşünce Kartları	Doğal Afet, Göç, Terör, Cinsel İstismar, İntihar, Ölüm-Yas	Öğretmen
Duygu Listem	Doğal Afet, Ölüm-Yas	Öğretmen
Ortak Özelliklerimiz	Terör, Göç	Öğretmen
Ergenim, Farkındayım	Cinsel İstismar	Öğretmen
Doğal Tepkiler	Doğal Afet, Ölüm-Yas	Öğretmen

PSİKOSOSYAL ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI ORTAOKUL-LİSE

İlginize Teşekkürler

II.BÖLÜM

Akut Dönemde/Olayın Hemen Sonrasında Yapılması Gerekenler

Olayın Hemen Sonrasında Yapılması Gerekenler

- ❑ Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin toplanması sağlanmalıdır.
- ❑ Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi içinden daha önceden belirlenen güvenlik, müdahale, çevre ile irtibat, cenaze, medya paylaşımı sorumlularının göreve başlamaları sağlanmalıdır.
- ❑ Olay hakkında öğretmenlere, okul personeline ve velilere -varsa- mesaj sistemi üzerinden kısa, net ve doğru bir bilgilendirme yapılmalıdır (istismar durumları hariç).
- ❑ Olay hakkında ilgili üst kurumların, mevcut durum ve yapılacaklarla ilgili bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Olayın Hemen Sonrasında Yapılması Gerekenler

- ▣ Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibince planlanan okul genelindeki faaliyetler takip edilerek öğretmenlerin, personelin, ekibin yeterli kaynak ve desteğe sahip olması sağlanmalıdır.
- ▣ Müdahale süresince ekip için bir çalışma ortamı sağlanmalı, zorunlu durumlarda rehberlik servisinde gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmalıdır.
- ▣ Gün sonunda Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ile paylaşım ve değerlendirme toplantısı yapılmalıdır. (Bu süreç kriz durumu sona erene kadar devam etmelidir.)
- ▣ Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi, takım koordinatörüyle gün boyu iletişim halinde olmalıdır.

Olayın Hemen Sonrasında Yapılması Gerekenler

Bilgi kirliliğine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personelinin katılacağı, olayla ilgili net ve doğru bilginin verileceği bir bilgilendirme toplantısının yapılması sağlanmalıdır.

Henüz bilgi edinilmemiş konular için “Henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz; sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz.” biçiminde bir açıklama yapılmalıdır.

Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlenmeli ve gerekli yardımı almaları sağlanmalıdır.

Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi sağlanmalıdır.

Olayın Hemen Sonrasında Yapılması Gerekenler

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından tüm öğretmenlere Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi yapılmalıdır. “Öğretmen Bilgi Notu” dağıtılmalıdır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirme sırasında öğretmenlerin olayla ilgili duygularını paylaşması sağlanmalıdır

Öğretmenlere sınıflarındaki öğrencilere olay hakkında nasıl bilgi vermeleri gerektiği ve dikkat etmeleri gereken noktalar anlatılmalıdır.

Olaydan birinci derecede etkilenen ve risk altındaki öğretmenler belirlenerek ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilmelidir.

Olayın Hemen Sonrasında Alınması Gereken Güvenlik Önlemleri

- ▣ Olayın okulda gerçekleşmesi durumunda, olay yeri, güvenlik çemberine alınmalıdır.
- ▣ Olay ders saatinde gerçekleştiyse, olayın içeriğine göre gerekli önlemler alınarak öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlanmalıdır.
- ▣ Bütün öğrencilerin ve personelin fiziki güvenliği sağlanmalıdır.
- ▣ İhtiyaca göre polis ve/veya ambulans çağrılmalıdır.
- ▣ Olayın içeriğine göre gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin, velilerin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlanmalıdır (Burada ikinci derecede yakın akraba iletişim bilgilerinin de olması önemlidir.).

Okulda Öğrenci /Öğretmen Olan Birinin Ani Kaybı Durumunda Yapılması Gerekenler

Okul idaresi olarak, okul web sitesinde ve SMS yolu ile velilerle bir taziye mesajı paylaşılması sağlanmalıdır. Okul rehberlik öğretmeni ile birlikte hazırlanacak metinde, taziyenin yanı sıra detay içermeksizin olay hakkında kısa bilgilendirme yapılmalı, olay anlaşılabilir genel hatlarıyla anlatılarak gereksiz detaylara girilmemelidir.

Veli bilgilendirilmesinden önce ölen öğrencinin ailesine ait telefon numaralarının okul SMS sisteminden mutlaka çıkarılması sağlanmalıdır.

Henüz bilgi edinilmemiş konular için “Henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz; sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz.” biçiminde bir açıklama yapılmalıdır.

Bir ölüm söz konusu ise, olayın ertesi günü yapılacak sabah töreninde okul idaresi, ölümle ilgi duygularını basit ve diğer öğrencilerin duygu dünyasını dikkate alarak ifade etmelidir.

Paylaşımların içeriğinin rehberlik öğretmeni tarafından her gün kontrol edilmesi sağlanmalı ve dikkat çeken durumlar için gerekirse gözlem ve bireysel görüşmeler yapılmalıdır.

Ölüm nedeni intihar ise ;

- Okulda “anma köşesi” ya da “anı defteri” **oluşturulmamalı**, ancak diğer öğrenciler tarafından bu konuda gelen yoğun talepler var ise 3 günü geçmeyecek biçimde öğrencilerin duygularını yazılı olarak ifade etmelerine (mektup vb.) olanak sağlanmalıdır.
- Okul tarafından öğrenciler için toplu bir cenaze organizasyonu **yapılmamalıdır**.
- Cenaze törenine katılmak isteyen öğrencilere, ancak **velileri ile birlikte** törene katılabilecekleri söylenmelidir.
- İntiharın kahramanca, özendirici ve model alınabilecek bir davranış gibi gösterilmemesi için önlemler alınmalıdır.

ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından tüm sınıflarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi yapılmalıdır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında öğrencilerin olayla ilgili duygularını paylaşması sağlanmalıdır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi sırasında krizden etkilenme düzeyi yüksek, öncelikli ve bireysel müdahale gereken öğrencilerin tespit edilebilmesi için gözlem yapılmalı ve bu bilgi rehberlik öğretmeni ile paylaşılmalıdır.

ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve rehberlik öğretmeni iş birliği ile ölen öğrencinin yakın arkadaşları ya da etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler için ilk 24 saat içinde acil destek planı oluşturulmalıdır.

Olaydan birinci derecede etkilenen ve risk altındaki öğrenciler belirlenerek ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilmelidir.

Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edilmelidir (Bireysel bilgilendirme ve müdahale gerekebilir.).

Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında yardım isteme davranışlarında bulunmaları için teşvik edilmelidir.

VELİLERE YÖNELİK YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından velilere Travma Sonrası Stres Bozukluğu bilgilendirmesi yapılmalıdır.

Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile ilgili veli bilgilendirme mektubunun dağıtımı sağlanmalıdır.

Veliler, ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirilmelidir.

İstismar Durumunda Yapılması Gerekenler*

- ▣ İstismar durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. **Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edilmelidir. Çocuğun** ve haberdar olan diğer kişilerin başkalarına anlatımı engellenerek konunun gizliliğine özen gösterilir.(Ancak buradaki gizlilikten kastedilen olayın öğrenci ve anlatılan öğretmen arasında kalması değildir. Öğrenci bildirimde bulunmak istemese dahi anlatılan kişinin bildirimde bulunması zorunluluğu vardır.)
- ▣ Olay okulda gerçekleşmiş bir istismar durumu ise, istismara uğrayan çocuğun güvenliği sağlanarak, istismar ortamından ve istismarcıdan uzaklaştırılmalıdır.
- ▣ Bildirim sonrası süreçler hakkında çocuk mutlaka bilgilendirilmelidir.
- ▣ Çocuk, aile üyelerinden biri tarafından istismara uğramış ise, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak gerekli işlemler başlatılmalıdır. **Çocuğun, bildiriminden sonra, istismara uğradığı evde kalmaması sağlanmalıdır.**

İstismar Durumunda Yapılması Gerekenler

- İstismar okulda ve öğrenciler arasında gerçekleşmiş ise, çocukların aileleri, okula görüşmeye **aynı anda çağrılmamalıdır**.
- Eğer istismar ettiği iddia edilen kişi de öğrenci ve ya okulda ki herhangi bir çalışan ise olası bir olumsuz duruma karşı İstismara uğrayan öğrenci kadar istismarcı da korunmalı ve güvenliği sağlanmalıdır.
- Cinsel istismar durumlarında çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmadan, beyanı esas kabul edilerek süreç yürütülmelidir. Görüşme yapan kişi çocuğun anlatımı sırasında olaya ilişkin meraklı bir tutum içinde detayları öğrenmeye çalışmaz, hayret, üzüntü, öfke gibi duygusal tepkiler gösterilmemelidir.
- İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir. İstismarı yetkili bir kişiye bildirmek için **çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmamalıdır**. Çocuğun beyanı mutlaka tutanak altına alır.

İstismar Durumunda Yapılması Gerekenler

- ▣ Çocuktan alınan bilgi doğrultusunda okulun bulunduğu bölgedeki Çocuk Şube Müdürlüğü/Polis Merkezi/Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM)/ Cumhuriyet Savcılığına okul yönetimi tarafından bildirim yapılması sağlanmalıdır (Ailenin istismardan haberdar olması okul idaresinin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Bildirimde ailenin onayı sorulmaz.).
- ▣ Türk Ceza Kanununun 279. maddesi (Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya gecikme gösteren kamu görevlisi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.) gereğince bildirimler adli ve kolluk birimlerine ivedilikle yüz yüze ya da telefon yoluyla yapılmalıdır.
- ▣ Not: Bildirim yükümlülüğü için kamu görevlisi olmak zorunlu değildir.

İstismar Durumunda Yapılması Gerekenler

- Olayla karşılaştığında mutlaka görüşülen kişilerle (İstismarda bulunduğu iddia edilen öğrenci aynı okuldaysa mutlaka onunla da görüşülmelidir) yapılacak **Görüşme tutanaklarının hem ilk anlatılan öğretmen hem de okul rehber öğretmeni** tarafından resmi bir şekilde tutulması ve imzalanması gereklidir.
- Durum okul müdürlüğüne dilekçe ile bildirilir. **Okul yönetimi tarafından** da il/ilçe MEM'lere "**GİZLİDİR**" ibaresi kullanılarak bilgi yazısı elden ulaştırılır. **Okul yönetimlerinin de bu durumu bildirim zorunluluğu vardır.**
- Aynı zamanda kolluk kuvvetlerine/savcılığa aynı süreçlerde bildirilmesi gereklidir.
- Olayla ilgili gerek duyulursa müşavirlik ve destek almak için Rehberlik Araştırma Merkezi de aranarak bilgi alınabilir.
- Dilekçe ve tutanaklar rehberlik servisi' nde gizlilik ilkesi göz önünde bulundurularak muhafaza edilmelidir.

KAYNAKLAR

Komisyon, Psikososyal Önleyici Destek Programı, 2018

Komisyon, Psikososyal Destek Programı Uygulama Kılavuzu, 2018

Komisyon, Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Kılavuzu, 2015